

Gra terenowa dla starszych i młodszych

PARK KRAJOBRAZOWY

GÓR SOWICH

Wycieczki są super, ale wycieczki z zadaniami są jeszcze lepsze!
Baw się, poznając przyrodę! Tu nie ma złych rozwiązań!

Przebieg trasy:

Spacer po Przełęczy Jugowskiej do schroniska Zygmunówka. Start na parkingu na drodze do Koziej Równi – Przełęcz Jugowska – szlak rowerowy na Rymarz – wyciąg przy Rymarzu – zejście do Zygmunówki.

O obszarze:

Trasa biegnie przez Park Krajobrazowy Gór Sowich, położony w Sudetach Środkowych, który utworzono głównie ze względu na wysokie walory krajoznawcze i krajobrazowe. Rzeźba terenu Parku jest bardzo urozmaicona i charakteryzuje się występowaniem kontrastowych krajobrazów: od kotlin wysokogórskich, poprzez krajobrazy górskie i stare doliny rzeczne, do erozyjnych krajobrazów krawędzi tektonicznych. Dodatkowym urozmaiceniem krajobrazu są powstałe na progach skalnych wodospady. Tutejszy typ górskiego krajobrazu nie występuje nigdzie w kraju, przez co Park jest atrakcyjnym celem turystycznym. Na jego obszarze zachowały się partie pierwotnej Puszczy Sudeckiej z udziałem: buka, wiązu, modrzewia i grabu. W obrębie Parku znajduje się leśny rezerwat przyrody „Bukowa Kalenica” ze skarłowaciałym bukiem

dolnoreglowym. Przeważającą część, wynoszącą 94% obszaru Parku, porastają lasy pochodzenia antropogenicznego, świerkowe, bukowe lub mieszane, ze znaczną domieszką: modrzewia, jawora, brzozy, sosny, lipy, kasztanowców i klonów. Najwyższe partie Gór Sowich, Masyw Wielkiej Sowy, Kalenicy i Słonecznej, porasta bór świerkowy regla górnego z domieszką buka. Dużą atrakcją przyrodniczą Parku jest skarłowaciały las bukowy, objęty ochroną w rezerwacie „Bukowa Kalenica”. Szczególnie cenna jest flora zbiorowisk łąkowych porastających podszczytowe partie gór, z roślinami rzadkimi i chronionymi. Z ciekawszych roślin występują tu: dziewięcisz bezłodygowy i śnieżyca wiosenna, wawrzynek wilczyko, lilija złotogłów, marzanka wonna, kopytnik pospolity, ciemiężca zielona, buławnik

wielkokwiatowy i storczyk plamisty. Z rzadkich ssaków występują tu: muflon, borsuk, kuna leśna, jeleń. Wśród ciekawych gatunków ptaków gnieźdzą się sowa włośchatka, bocian czarny i głuszec. Ze świata płazów spotkać tu można salamandrę plamistą i traszkę górską. Obszar Parku Krajobrazowego Gór Sowich pokrywa się z obszarem Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich. W obszarze zlokalizowane są miejsca zimowania nietoperzy: mopka, nocka dużego, nocka Bechsteina. Z gatunków zwierząt, oprócz nietoperzy, na terenie ostoi zlokalizowano cenne stanowiska motyli – modraszka telejusa oraz modraszka nausitousa. Na liście przedmiotów ochrony występuje także zanokcica serpenty-

nowa (rzadki w Polsce gatunek paproci), mająca w obszarze Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich jedno z 11 stanowisk w Polsce.

Ścieżka, którą będziemy podążać, prowadzi przez Przełęcz Jugowską, wyciąg przy Rymarzu, Zyguntówkę (schronisko PTTK). Od strony zachodniej Przełęczy znajduje się łąka „Jugowska Polana”, która stanowi punkt widokowy z panoramą na Góry Sowie, Wzgórza Wyrębińskie i Wzgórza Włodzickie. Pozostałe otoczenie porośnięte jest lasem świerkowym i świerkowo-bukowym regla dolnego. Rymarz to wzniesienie o wysokości 913 m n.p.m., jedno z wyższych w tych górach. Zyguntówka znajduje się na jego północno-wschodnim stoku.

Zadanie 1. Obraz z natury

Wędrując trasą, zbieraj różne drobne, martwe elementy przyrody (pamiętaj, że nie należy zrywać ani w żaden sposób niszczyć roślin). Mogą to być szyszki, patyki, kamienie, pióra, opadłe liście. Na koniec lub jeszcze w trakcie wycieczki ułóż z nich na ziemi obrazek, który w sposób symboliczny opisuje Twoją osobowość: jaki jesteś, co lubisz. Opowiedz o tym pozostałym uczestnikom.

Dziewięciślić bezłodygowy

Fot. Agnieszka Kwiecień (Nova)/CC BY-SA 4.0

Zadanie 2. Atlas roślin

W trakcie wędrowki znajdziesz wiele różnych gatunków roślin; niektóre z nich, choć małe i niepozorne, mają wiele uroku, jeśli przyjrzymy im się z bliska. Inne pięknie kwitną i już z daleka rzucają się w oczy. Czy chciałbyś nauczyć się je rozpoznawać i nazywać? Pomoże Ci

w tym jedna z bezpłatnych aplikacji, którą można ściągnąć na telefon komórkowy, np. Pl@nt Net. Wystarczy zrobić zdjęcie roślinie, a aplikacja powie Ci, jaki to gatunek. Stwórz sobie w telefonie atlas roślin z wycieczki.

Zadanie 3. Zabawa w nietoperze

Obszar Parku Krajobrazowego Gór Sowich pokrywa się z obszarem Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich. Można je zaobserwować dopiero po zachodzie słońca, wtedy bowiem opuszczają swoje kryjówki. Latają zatem po zmroku, a do nawigacji, wykrywania i chwytania zdobyczy oraz w komunikacji międzyosobniczej wykorzystują echolokację, czyli system określania położenia obiektów w otoczeniu z użyciem zjawiska echa akustycznego. Wydają one krótkotrwały dźwięk o wysokiej częstotliwości, a następnie odbierają fale odbite od przeszkód. Na podstawie kierunku, czasu powrotu, natężenia powracającego dźwięku, określają kierunek, odległość i wielkość przeszkody. Dźwięki wydawane przez nietoperze nie są słyszalne dla człowieka. Można jednak nagrać je na detektor, a następnie odtworzyć ich zapis. W ten sposób rozpoznaje się gatunki nietoperzy bez konieczności ich chwytania (poszczególne gatunki wydają dźwięki o różnych częstotliwościach i długości fali).

Niektórzy ludzie niewidomi również potrafią wykorzystywać echolokację.

Nocek duży

Fot. Rauno Kalda/CC BY-SA 3.0

Sprawdź, czy łatwo jest zlokalizować dokładnie przedmiot lub osobę bez użycia wzroku, tylko za pomocą dźwięku. W tym celu, w bezpiecznym miejscu (bez drzew, dołów, itp.) zakrywamy oczy jednej osobie. Następnie wybieramy obiekt, który ma ona odnaleźć. Może to być osoba wydająca dźwięki lub np. telefon komórkowy odtwarzający dźwięki. Wybrana osoba próbuje zlokalizować przedmiot po natężeniu dźwięku i kierunku, z którego dochodzi. Czy jest to łatwe zadanie?

Zadanie 4. Zgadywanki

- 1. Mieszkam sobie w lesie, igły mam zielone.
Kiedy przyjdzie jesień, robią się złoczone,
Potem przymarzają, na ziemię spadają.*
- 2. Płazem jestem, jak żaba, kumak, czy
ropucha,
Jednak ogon mam, przez co z gadem myślę
się wam.
Ubarwienie mówi o mnie wszystko, jestem
salamandrą. ...*

Podpowiedzi na końcu :)

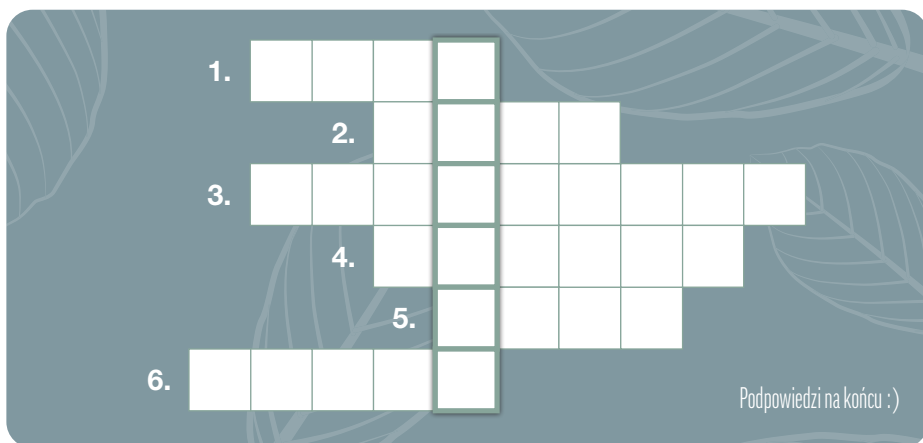
Salamandra plamista

Fot. Jerzy Opióła/CC BY-SA 4.0

Zadanie 5. Krzyżówka

Rozwiąż krzyżówkę i znajdź hasło.

1. Drzewo z noskami
2. ... Krajobrazowy Gór Stołowych
3. Latający ssak
4. Ssak z długimi, kręconymi rogami
5. Na dnie lasu
6. ... złotogłów

Zadanie 6. Pamiątkowe selfie

Dotarliśmy do schroniska PTTK Zygmun-tówka – jest to jedno z nielicznych schronisk przedwojennych, które ocalało i nadal funkcjo-

nuje. To czas na podziękowanie sobie samemu i swoim towarzyszom za wspólną wędrówkę oraz na pamiątkowe zdjęcie.

BRAWO! Jesteście super!

Opracowanie:
Fundacja Ziemia i Ludzie

Strona projektu:
www.naturanapokolenia.pl

Współautorzy zadań:
Słuchacze Noworudzkiego UTW oraz uczniowie SP nr 7 w Nowej Rudzie, Noworudzkiej Szkoły Technicznej i ZSS w Dzikowcu